Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

Cadrul juridic al asistenței sociale militare în România și în statele NATO: o analiză comparativă

Legal Framework of Military Social Work in Romania and NATO States: A Comparative Analysis

Carmen Aurelia Bârzan
Consilier juridic
Masterand în Asistență Socială Militară
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, România
ORCID: 0009-0004-4261-9132
E-mail: barzancarmen@gmail.com

George Ionuț Sava
Economist
Doctorand în Inginerie Electrică
Universitatea Transilvania din Brașov, România
ORCID: 0009-0005-0521-6489
E-mail: george.sava91@e-uvt.ro

Rezumat

Studiul examinează comparativ cadrul juridic care fundamentează asistența socială militară în România și în spațiul aliat al Organizației Tratatului Atlanticului de Nord/NATO. Pornind de la premisa că asistența socială militară adresată personalului militar și familiilor acestora nu constituie o simplă extensie a asistenței sociale generale, ci o ramură specializată condiționată de specificul instituției militare, lucrarea analizează arhitectura normativă internă și o raportează la politicile și directivele elaborate la nivelul Alianței. Metodologic cercetarea recurge la analiza documentară a actelor normative și a documentelor instituționale publice completată de literatura de specialitate în domeniul asistenței sociale militare. Concluziile evidențiază convergența de fond (recunoașterea profesiei militare ca beneficiar legitim al protecției sociale) și divergențele structurale privind gradul de profesionalizare, instituționalizare și integrare a perspectivei de gen.
Cuvinte cheie: asistența socială militară, cadru juridic, divergențe structurale, familia militarului, personalul militar, perspectivă de gen, protecție socială, statutul cadrelor militare, NATO.

Abstract

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

The present study comparatively examines the legal framework that underpins military social work in Romania and in the Allied space of the North Atlantic Treaty Organization/NATO. Starting from the premise that military social work addressed to military personnel and their families does not constitute a simple extension of general social work, but a specialized branch conditioned by the specifics of the military institution, the paper analyzes the internal normative architecture and relates it to the policies and directives developed at the Alliance level. Methodologically, the research resorts to documentary analysis of normative acts and public institutional documents supplemented by specialized literature in the field of military social work. The conclusions highlight the substantive convergence(recognition of the military profession as a legitimate beneficiary of social protection/work) and the structural divergences regarding the degree of professionalization, institutionalization and integration of the gender perspective.

Keywords: legal framework, gender perspective, military family, military personnel, military social work, NATO, social protection, status of military personnel, structural differences.

1. Introducere

Asistența socială militară reprezintă un domeniu de intervenție profesională situat la intersecția dintre politica socială, dreptul administrativ al apărării și etica profesiei de asistent social. Spre deosebire de asistența socială generală, ea se desfășoară într-un cadru instituțional caracterizat prin ierarhie, disciplină, mobilitate geografică ridicată, expunere la risc operațional și o separare frecventă a unui membru de familie de mediul familial. Aceste trăsături generează nevoi sociale specifice (gestionarea ciclului de dislocare în teatru de operații/TO, reintegrarea după misiune, sprijinul familiei rămase acasă, prevenirea violenței domestice, sprijinul în caz de invaliditate sau deces) care reclamă un răspuns normativ și instituțional adaptat.

Literatura de specialitate fundamentează această distincție. Într-o lucrare de referință în domeniu, Daley (1999) demonstrează faptul că practica asistenței sociale în mediul militar presupune înțelegerea "identității militare" ca pe o veritabilă identitate culturală, care modelează

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

atât nevoile beneficiarilor cât și constrângerile etice ale profesionistului. Pe aceeași linie lucrările ulterioare tratează violența intrafamilială, abuzul de substanțe, sănătatea mintală și asistența în context operațional drept arii distincte de competență, ireductibile la metodologia asistenței sociale civile/generale.

În același context, Oprina (2026) subliniază rolul esențial al asistentului social militar în facilitarea legăturii între veteran, familie și instituțiile de sprijin militare și civile, contribuind astfel la implementarea unor mecanisme eficiente de reabilitare și integrare precum consiliere, programe de reconversie profesională, sprijin social, accesarea de servicii specializate.

Asistența socială militară se află astfel în poziția de a media între recunoașterea datorată militarilor / veteranilor și sprijinul efectiv acordat. (Sava, Sava și Bârzan, 2026).

În România dezvoltarea asistenței sociale militare s-a produs preponderent pe cale legislativă prin recunoașterea unor drepturi sociale în actele care reglementează statutul personalului militar, și mai puțin prin constituirea unei profesii distincte de asistent social militar așa cum se regăsește în statele NATO. Această asimetrie ridică întrebarea centrală a prezentului studiu: în ce măsură cadrul juridic românesc al asistenței sociale militare este compatibil cu standardele și practicile consacrate în statele membre NATO și ce direcții de armonizare pot fi identificate.

Aderarea României la NATO în anul 2004 și participarea constantă a forțelor armate române la misiuni și operații sub egida Alianței au expus personalul militar și familiile acestora la aceleași riscuri sociale documentate în literatura internațională: stresul datorat dislocărilor pe perioade lungi de timp, dificultățile de reintegrare familială după misiune, traumele operaționale și nevoile de sprijin ale familiilor rămase în țară. Pe acest fond, măsura în care cadrul juridic intern oferă un răspuns adecvat acestor nevoi devine o chestiune de eficacitate instituțională și nu doar de coerență normativă.

2. Repere conceptuale: asistența socială militară ca domeniu specializat

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

Definirea asistenței sociale militare impune o delimitare prealabilă față de noțiunile învecinate de protecție socială a militarilor și de asistență medicală militară. În accepțiunea adoptată în acest material, asistența socială militară desemnează ansamblul de servicii, prestații și intervenții profesionale destinate prevenirii și ameliorării situațiilor de dificultate socială cu care se confruntă personalul militar (în activitate, în rezervă sau în retragere) și familiile acestuia în legătură cu exercitarea profesiei militare.

Specificitatea domeniului decurge din ceea ce autorii consacrați numesc "cultura militară". Astfel, Munson si Daley (2013) arată că militarul și familia sa formează o categorie de beneficiari ale cărei nevoi sunt structurate de ciclul dislocare- misiune- reintegrare, de mobilitatea frecventă și de subordonarea vieții private față de imperativele instituției militare. Această configurație explică de ce serviciile de tip "family advocacy", asistența în tranziția către viața civilă și sprijinul acordat în caz de pierdere a capacității de muncă ocupă un loc central în arhitectura asistenței sociale militare, dar marginală în asistența socială generală.

Un al doilea reper conceptual privește dubla loialitate a profesionistului. Asistentul social care își desfășoară activitatea într-un mediu militar este simultan responsabil față de beneficiar și față de instituția angajatoare, ceea ce generează dileme etice specifice (confidențialitatea relației de ajutor și obligațiile de raportare ierarhică). Recunoașterea acestei dileme constituie, în literatura de specialitate, criteriul prin care asistentul social militar se autonomizează ca arie de competență, necesitând formare și standardizare distinctă.

În final, perspectiva de gen s-a impus în ultimul deceniu drept dimensiune transversală a domeniului. Integrarea acestei perspective, promovată la nivelul Alianței prin Agenda:"Femeile, pacea și securitatea" are configurat modul în care sunt concepute serviciile de sprijin: de la prevenirea și combaterea violenței sexuale până la adaptarea prestațiilor sociale pentru familiile monoparentale din rândul personalului militar.

Aceste patru repere (cultura militară ca identitate, ciclul dislocare-misiune-reintegrare, dubla loialitate a profesionistului și perspectiva de gen) alcătuiesc grila conceptuală prin care, în secțiunea următoare, se va analiza atât cadrul intern cât și corpul de politici aliate. Ele permit

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

depășirea unei lecturi pur descriptive a normelor și raportarea acestora la funcțiile pe care asistența socială militară este chemată să le îndeplinească. O reglementare poate consacra formal drepturi sociale generoase, fără a institui mecanismele instituționale și profesionale necesare satisfacerii efective a nevoilor.

3. Considerații metodologice

Cercetarea adoptă o metodologie calitativă, de natură juridică și comparativă, întemeiată pe analiza documentară a surselor primare și secundare. Sursele primare sunt constituite din acte normative interne (Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare și Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști) și din documentele instituționale publice ale Alianței, în special directiva *BI-Strategic Command Directive 040-001* (NATO, 2021) și politica NATO privind ”Femeile, pacea și securitatea” (NATO, 2024). Sursele secundare cuprind monografii și lucrări de referință în domeniul asistenței sociale militare.

Demersul comparativ urmează trei axe de analiză:

- Fundamentul normativ al drepturilor sociale recunoscute personalului militar și familiilor acestora;
- Gradul de instituționalizare a serviciilor de asistență socială;
- Măsura în care perspectiva de gen este integrată în cadrul legislativ.

Comparația nu urmează o ierarhizare valorică a sistemelor, ci identificarea convergențelor și divergențelor de fond, în scopul formulării unor recomandări de armonizare.

O precizare metodologică se impune cu privire la asimetria obiectului de comparație. Cadrul juridic românesc este preponderent unul de drept intern, articulat în legi de statut, în vreme ce cadrul juridic aliat se prezintă ca un corp de politici și directive cu valoare orientativă, a căror transpunere rămâne în competența statelor membre. Comparația operează prin urmare între un nivel normativ statutar și un nivel politic-pragmatic, ceea ce reclamă prudență în formularea concluziilor.

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

În al doilea rând analiza recunoaște limitele inerente unei cercetări exclusiv documentare. Studiul cartografiază cadrul de reglementare și cel de politici, dar nu măsoară gradul efectiv de aplicare a acestora, care ar reclama o cercetare empirică distinctă (interviuri cu personal de specialitate, analiza practicilor din unități, evaluarea satisfacției beneficiarilor). Concluziile privesc așadar arhitectura normativă și instituțională, și nu performanța reală a sistemelor comparate. Această delimitare nu diminuează utilitatea demersului: identificarea decalajelor de proiectare normativă constituie premiza oricărei intervenții de armonizare întrucât o reformă a practicilor presupune în prealabil claritate asupra cadrului care le guvernează.

4. Cadrul juridic al asistenței sociale în România

4.1. Statutul cadrelor militare

Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare, constituie actul fondator al protecției sociale a ofițerilor, maiștrilor militari și subofițerilor în activitate, în rezervă și în retragere. Deși legea nu utilizează expresia „*asistență socială militară*" ea consacră un ansamblu de drepturi și măsuri de protecție socială care alcătuiesc substanța acestui domeniu.

Dispoziția cheie privește protecția socială a familiilor cadrelor militare. Potrivit art. 22 din Legea nr. 80 din 1995, „*cadrele militare în activitate și familiile acestora beneficiază, ca măsură de protecție socială, de înlesniri stabilite prin ordin ale ministrului apărării naționale, în folosirea caselor de odihnă, sanatoriilor, căminelor de garnizoană și a altor amenajări recreative și sportive*". Acest text instituie principiul potrivit căruia familia constituie un beneficiar de sine stătător al protecției sociale militare, și nu un simplu apendice al membrului încadrat, principiu care anticipează abordarea aliată centrată pe "*sprijinul familiei militarilor*".

Legea reglementează, de asemenea, o suită de drepturi conexe cu relevanță socială: dreptul la pensie militară de stat, dreptul la concedii- inclusiv concediul de maternitate pentru femeile cadre militare în activitate, asimilat regimului din administrația publică-, dreptul la asistență juridică pentru fapte săvârsite în exercitarea atribuțiilor de serviciu, precum și dreptul la asistență

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

medicală pentru membrii de familie ai cadrelor militare în rezervă și retragere. Prin aceste prevederi, statutul cadrelor militare conturează un model de protecție socială întins de-a lungul întregului ciclul de viață profesională, de la perioada în activitate până la trecerea în rezervă și ulterior retragere.

Trebuie subliniat însă următorul aspect: legea trimite, în mod repetat, la ordine ale ministrului apărării naționale pentru stabilirea concretă a înlesnirilor și a condițiilor de acordare. Această tehnică legislativă conferă administrației militare o marjă largă de configurare a serviciilor, cu avantajul flexibilității, dar cu dezavantajul unei previzibilități reduse și al unei dependențe a drepturilor sociale de actul administrativ subsecvent.

Un aspect adesea trecut cu vederea privește continuitatea protecției sociale dincolo de momentul încetării activității. Legea extinde beneficiul asistenței medicale și al înlesnirilor către cadrele militare în rezervă și în retragere, precum și către membrii familiilor acestora, inclusiv către foștii pensionari militari de invaliditate care au optat ulterior pentru pensia din sistemul asigurărilor sociale de stat. Această extindere reflectă recunoașterea faptului că nevoile sociale generate de profesia militară (în special cele asociate invalidității dobândite în serviciu) nu se sting odată cu trecerea în rezervă, ci persistă pe termen lung, reclamând un răspuns instituțional durabil. Sub acest aspect, modelul românesc anticipează preocuparea, prezentă în literatura aliată, pentru asistența militarilor, veteranilor și a familiilor acestora de-a lungul întregului parcurs de viață.

4.2. Statutul soldaților și gradaților profesioniști

Profesionalizarea armatei române și renunțarea la serviciul militar obligatoriu au impus reglementarea distinctă a corpului soldaților și gradaților profesioniști, realizată prin Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști, ulterior modificată în repetate rânduri printre altele prin: Legea nr. 82 din 17 aprilie 2015, pentru modificarea alin. (2) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști și Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști.

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

Sub aspectul protecției sociale legea aliniază regimul soldaților și gradaților profesioniști la cel al cadrelor militare. Art. 24 din Legea nr. 384 /2006 prevede că : „*soldații sau gradații profesioniști și familiile acestora pot folosi, în condițiile stabilite prin ordin al ministrului apărării naționale pentru cadrele militare, facilitățile de recuperare, căminele militare de garnizoană și de unitate și amenajările sportive și recreative*". Se observă astfel o extindere deliberată a aceluiași model de protecție specială către bazele ierarhiei militare, ceea ce asigură coerența intervenției sociale în cadrul ierarhiei militare instituționale.

Legea nr. 384 din 2006 conține suplimentar dispoziții privind despăgubirile acordate pentru participarea la misiuni în afara teritoriului național, asimilarea în această privință a regimului cadrelor militare în activitate, precum și normele privind tranziția către viața civilă a personalului al cărui contract încetează. Modificările succesive ale legii, în special cele aduse prin Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art. 35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților, au extins aplicabilitatea statutului la ansamblul instituțiilor publice de apărare, ordine publică și siguranță națională, semnalând o tendință de unificare a regimului de protecție socială a personalului din acest sector.

Totuși, ca și în cazul statutului cadrelor militare, drepturile sociale rămân în bună măsură condiționate de reglementarea subsecventă prin ordine ministeriale. Această arhitectură confirmă observația privitoare căreia cadrul juridic românesc privilegiază consacrarea legală a drepturilor, lăsând organizarea efectivă a serviciilor de asistență socială pe seama actelor administrative și a structurilor de resurse umane ale Ministerului Apărării Naționale.

4.3. Trăsăturile de ansamblu ale modelului românesc

Sinteza dispozițiilor analizate relevă trei trăsături definitorii ale modelului românesc. În primul rând, este un model statutar (drepturile sociale ale militarilor sunt consacrate în legile de statut, ceea ce conferă forță juridică ridicată și stabilitate, dar le subordonează logicii apartenenței la o categorie de personal și nu logicii nevoii sociale individuale). În al doilea rând, este un model administrativ-centrat: configurarea centrată a serviciilor revine ordinelor ministrului apărării naționale, ceea ce asigură adaptabilitatea, dar reduce transparența și previzibilitatea. În al treilea

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

rând, este un model în care profesia de asistent social militar nu este distinct reglementată, intervenția socială fiind realizată prin structurile de protecție socială și resurse umane, fără o autonomizare a competenței profesionale compararbilă cu cea din statele aliate.

5. Cadrul de reglementare în statele NATO

5.1. Natura cadrului normativ aliat

La nivelul Alianței nu există o reglementare unitară a asistenței sociale militare în sensul unui statut comun al personalului. Competența privind drepturile sociale ale militarilor aparține statelor membre, în temeiul suveranității lor în materie de apărare. În schimb NATO a dezvoltat un corp de politici, directive și ghiduri cu valoare orientativă care fixează standarde și principii comune, transpuse ulterior în mod variabil în dreptul intern al statelor membre ale Alianței.

Acest corp normativ vizează cu precădere două dimensiuni cu relevanță directă pentru asistența socială militară: protecția și sprijinul personalului militar și al familiilor acestora, pe de o parte, și integrarea perspectivei de gen, pe de altă parte.

5.2. Agenda femeile, pacea și securitatea și politica NATO

Reperul fundamental al construcției aliate îl constituie Rezoluția 1325 din 2000 al Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea, urmată de o serie de rezoluții conexe (United Nations Security Council, 2000). Pe baza acestei rezoluții Alianța a adoptat în 2007 prima politică NATO/ EAPC (EAPC-Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic) privind femeile, pacea și securitatea, revizuită sucesiv (cea mai recentă versiune fiind aprobată de șefii de state și guverne la summitul de la Washington din 2024).

Politica din 2024 articulează patru obiective strategice și recunoaște explicit impactul disproporționat al crizelor și conflictelor asupra femeilor. În documentul oficial se afirmă că „*egalitatea de gen și agenda femeile, pacea și securitatea sunt parte integrantă a păcii durabile și o reflectare a valorilor și priorităților noastre fundamentale*". Această formulare ridică agenda de gen de la nivelul unei politici sectoriale la cea al unui principiu structurant al întregii activități

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

aliate, cu efecte directe asupra modului de concepere a serviciilor de sprijin pentru personalul militar și familiile acestora.

Pentru asistența socială militară relevanța acestei agende este dublă. Pe de o parte, ea impune o reconfigurare a serviciilor de prevenire și combatere a violenței sexuale și de gen, inclusiv a celor adresate personalului propriu. Pe de altă parte, aceasta reorientează prestațiile sociale către recunoașterea diversităților structurilor familiare (familii monoparentale, persoane divorțate sau văduve) cărora le sunt acordate în anumite state membre măsuri de sprijin prioritar.

5.3. BI-STRATEGIC COMMAND DIRECTIVE 040-001 - Directiva strategică de comandament

Transpunerea militară a agendei o constituie directiva BI-SCD 0400-001 privind integrarea perspectivei de gen în structura de comandament a NATO, adoptată inițial în 2009 și revizuită succesiv în anii 2012, 2017 și 2021. Directiva oferă instrucțiuni concrete pentru aplicarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU la toate nivelurile structurii de comandament și instituie rețeaua de consilieri de gen și de puncte focale de gen.

Versiunea publică din 2021 a directivei subliniază faptul că scopul acesteia este de a oferi direcție și îndrumare pentru implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU și a rezoluțiilor conexe privind femeile, pacea și securitatea, prin integrarea perspectivei de gen. Prin instituirea unor structuri permanente de consiliere și prin extinderea aplicabilității în întreaga structură aliată, directiva asigură instituționalizarea perspectivei de gen, element care în plan funcțional susține și serviciile de asistență socială adresată personalului militar și familiilor acestora.

Documentele conexe, în special liniile directoare militare referitoare la prevenirea și combaterea violenței sexuale legate de conflict, completează acest cadru, conturând un model în care protecția personalului și a comunităților afectate de conflict este tratată ca o componentă a eficacității operaționale și nu doar ca o chestiune de politică socială.

5.4. Comitetul NATO pentru perspective de gen

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

Dimensiunea instituțională a cadrului aliat este asigurată de comitetul NATO pentru perspectiva de gen, organism consultativ al comitetului militar, recunoscut formal de acesta în 1976 (NATO Parlamentary Assembly, 1976) și având rădăcini în conferințele ofițerilor superiori de gen feminin organizate începând cu anul 1961. Comitetul facilitează schimbul de informații între națiuni privind politicile de gen, corectează și diseminează strategiile naționale și consiliază comitetul militar pe teme de gen, inclusiv privind implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU (North Atlantic Treaty Organization, 2024)

Rapoartele naționale sintetizate de comitet oferă o imagine comparativă a măsurilor de sprijin adoptate de statele membre. Acestea documentează printre altele existența unor mecanisme de sprijin financiar suplimentar pentru familiile personalului militar, în caz de boală sau urgență, prioritizarea asistenței de urgență și a unor canale multiple de raportare a hărțuirii și abuzului. Aceste elemente, raportate de state precum cele documentate în sinteza din 2021, ilustrează un model de asistență socială militară mai puternic instituționalizat și mai explicit orientat către familie decât cel reflectat în cadrul legislativ românesc.

Semnificativă pentru tema de față este și existența unor entități acreditate de Alianță, precum centrele specializate de formare în domeniul perspectivei de gen în operații militare, care asigură pregătirea personalului prin cursuri și seminarii dedicate. Această infrastructură de formare este expresia unei opțiuni strategice: integrarea perspectivei de gen și implicit a competențelor de sprijn social nu este lăsată pe seama bunăvoinței individuale, ci este instituționalizată prin programe de educație și prin standarde profesionale comune. Spre deosebire de modelul românesc în care intervenția socială este realizată în absența unei profesii distinct reglementate, anumite state membre NATO au dezvoltat forme mai avansate de profesionalizare și instituționalizare a serviciilor de sprijin social pentru personalul militar și familiile acestora, fie consilieri de gen, puncte focale sau personal cu atribuții de protecție socială.

6. Analiza comparativă și direcții de armonizare

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

Confruntarea celor două cadre relevă mai întâi o convergență de fond. Atât legislația românească cât și politicile aliate recunosc familia militarilor drept beneficiar legitim și autonom al protecției sociale. Art. 22 din Legea nr. 80 / 1995 privind statutul cadrelor militare și art. 24 din Legea nr. 384 / 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști, consacră în dreptul intern principiul pe care documentele NATO îl articulează sub forma „*sprijinului familiilor militarilor*". Sub acest aspect sistemul românesc nu se află în divergență de principiu față de standardul aliat.

Divergențele apar însă la nivelul gradului de instituționalizare și profesionalizare. În vreme ce cadrul aliat a dezvoltat structuri permanente (consilieri de gen, puncte focale, comitete consultative) și mecanisme dedicate de raportare și sprijin, cadrul legislativ românesc rămâne preponderent unul de consacrare legală a drepturilor a cărei aplicare concretă este lăsată pe seama ordinelor de ministru și a structurilor de resurse umane. În prezent în România asistența socială militară nu este o profesie distinct reglementată, ceea ce o diferențiează de modelul aliat descris de Daley în 1999 și de Munson & Daley în 2013, unde asistența socială militară dispune de un statut profesional autonom de formă specializată și de un corp de standarde etice proprii.

O a doua divergență privește integrarea perspectivei de gen. La nivel aliat, aceasta a devenit, prin politica din 2024 și prin directiva BI-SCD 0400-001, un principiu transversal cu efecte asupra întregii arhitecturi de sprijin. În dreptul românesc dispozițiile de relevanță de gen (de ex. concediul maternal) există, dar nu sunt articulate într-o politică coerentă de integrare a perspectivei de gen în serviciile de asistență socială militară.

Pe baza acestei comparații pot fi formulate trei direcții de armonizare:

- Prima vizează profesionalizarea: recunoașterea asistenței sociale militare ca arie de competență distinctă cu formare și standarde proprii, fapt ce ar apropia sistemul românesc de cel aliat și ar spori calitatea intervenției sociale;
- A doua privește instituționalizarea: constituirea unor structuri permanente de asistență socială militară și de consiliere cu atribuții explicite în sprijinul familiei și în integrarea perspectivei de gen, fapt ce ar reduce dependența drepturilor sociale de actul administrativ subsecvent;

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

- A treia direcție se referă la transparență și previzibilitate: codificarea în acte normative cu forță juridică superioară a ordinelor de ministru, a serviciilor și prestațiilor de asistență socială fapt ce ar consolida securitatea juridică a beneficiarilor.

Aceste direcții nu presupun abandonarea modelului românesc, ci completarea sa cu elemente de instituționalizare și profesionalizare consacrate la nivel aliat. Cadrul Aliat are valoare orientativă și transpunerea sa rămâne în competența fiecărui stat membru; statele NATO prezintă la rândul lor o diversitate considerabilă a modelelor naționale de asistență socială militară, de la sisteme de profesie autonomă și structuri dedicate până la sisteme apropiate de modelul românesc.

7. Concluzii

Analiza comparativă a cadrului juridic a asistenței sociale militare în România și în statele membre NATO conduce la concluzia unei convergențe de principiu însoțite de divergențe structurale. Dreptul românesc întemeiat pe baza Legii nr. 80/ 1995 privind statutul cadrelor militare și Legii nr. 384 / 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști consacră un model statutar solid, care recunoaște familia militarului ca beneficiar al protecției sociale și acoperă întregul ciclu de viață profesională. Acest model este însă mai puțin instituționalizat și profesionalizat comparativ cu cadrul aliat, care a dezvoltat prin Agenda "Femeile, pacea și securitatea" și prin directiva BI-SCD 0400-001 structuri permanente și o perspectivă de gen transversală.

Apropierea sistemului românesc de standardele aliate nu necesită prin urmare o reformă fundamentală, ci o consolidare pe trei axe:

- introducerea profesiei de asistent social militar ca arie de competență distinctă;
- crearea unor structuri permanente de sprijin;
- sporirea transparenței prin codificarea normativă a serviciilor.

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

O cercetare ulterioară ar putea aprofunda dimensiunea empirică a acestei comparații prin analiza practicilor efective de asistență socială din unitățile militare și prin evaluarea gradului de satisfacere a nevoilor sociale ale personalului militar și al familiilor acestora.

Bibliografie

Daley, J. G. (1999). *Social work practice in the military*, The Haworth Press.

https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/genad/2021-ncgp-summary.pdf

Legea nr. 384 din 10 octombrie 2006 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* nr. 868 din 24 octombrie 2006. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Legea nr. 73 din 05 iunie 2020, pentru modificarea alin. (1) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* nr. 484 din 09 iunie 2020. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Legea nr. 80 din 11 iulie 1995 privind statutul cadrelor militare. *Monitorul Oficial* nr. 155 din 20 iulie 1995. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/6151

Legea nr. 82 din 17 aprilie 2015, pentru modificarea alin. (2) al art.35 din Legea nr. 384 privind statutul soldaților și gradaților profesioniști. *Monitorul Oficial* nr. 264 din 21 aprilie 2015. https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/76140

Munson, C., & Daley, J. G. (2013). *Social work practice in the military*, Routledge.

NATO Committee on Gender perspectives (2020). *Summary of the national reports of NATO member and partner nations.* https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/genad/230120_genad-2020-summary-of-national-reports-full.pdf

Revista Română de Asistență Socială Militară
Romanian Journal of Military Social Work (RJMSW)
Revue roumaine d'assistance sociale militaire (RRASM)
ISSN: 3120-2179
Vol. 1, Nr. 3, July - September 2026
https://rrasm.ro/ redactie@rrasm.ro

NATO, (2021). *BI-Strategic Command Directive 040-001 (public version) Integrating Gender Perspective into the NATO Command Structure*. https://www.act.nato.int/wp-content/uploads/2023/05/Bi-SCD_040-001.pdf

NATO Parlamentary Assembly (1976). *1976 NATO PA POLICY RECOMMENDATIONS United States*. https://www.nato-pa.int/download-file?filename=/sites/default/files/documents/1976%20NATO%20PA%20POLICY%20RECOMMENDATIONS%20United%20States.pdf

NATO, (2024). *NATO Policy on Women, Peace and Security* https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts /2024/07/10/ nato-policy-on-women-peace-and-security-2024

Oprina, C. (2026). Reintegrarea post-misiune a veteranilor: provocări și soluții. *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(1). https://doi.org/10.5281/zenodo.18895423

Sava, M. I., Sava, G. I. și Bârzan, C. A. (2026). Reintegrarea socială și profesională a veteranilor după încheierea carierei militare. Studiu de caz (I). *Revista Română de Asistență Socială Militară, 1*(3). https://doi.org/10.5281/zenodo.22141711

United Nations Security Council (2000). *Resolution 1325, on Women, Peace and Security*. https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/WPS%20SRES1325%20.pdf